

31/25. sz. SAJTÓKÖZLEMÉNY

Luxembourg, 2025. március 11.

A főtanácsnok indítványa a C-448/23. sz. ügyben | Bizottság kontra Lengyelország (A Bíróság ítélkezési gyakorlatának *ultra vires* szempontú felülvizsgálata – Az uniós jog elsőbbsége)

Jogállamiság: Spielmann főtanácsnok úgy véli, megalapozott az Európai Bizottság által a lengyel alkotmánybíróság vonatkozásában benyújtott kereset

Az e bíróság által a 2021. július 14-i és október 7-i ítéleteiben kialakított álláspont, amely példa nélküli szembehelyezkedésnek minősül, súlyosan sérti az uniós jog elsőbbségét, autonómiáját és tényleges érvényesülését

A lengyel alkotmánybíróság 2021. július 14-én és október 7-én két ítéletet hozott, amelyekben vitatta az uniós jognak és a Bíróság ítéleteinek e tagállam alkotmányával való összeegyeztethetőségét.

A 2021. július 14-i ítéletben e bíróság megállapította, hogy a Bíróság által az igazságszolgáltatás szervezetével kapcsolatban elrendelt ideiglenes intézkedések¹ sértik a hatáskör-átruházás elvét és a lengyel alkotmányos identitást. Ezen állítólagos normakonfliktussal szembesülve az alkotmánybíróság megerősítette, hogy Lengyelországban az alkotmány a legfelsőbb szintű jogforrásként elsőbbséget élvez. Az alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy mivel a Bíróság a fent említett ideiglenes intézkedések elrendelésével *ultra vires* kötelezettségeket támasztott Lengyelországgal szemben, az EUSZ 4. cikk (3) bekezdésének az EUMSZ 279. cikkel összefüggésben értelmezett második albekezdése ellentétes e tagállam alkotmányával.

A 2021. október 7-i ítéletben e bíróság alkotmányellenesnek ítélte az uniós jog bizonyos olyan rendelkezéseit² – ahogyan azokat a Bíróság az ítélkezési gyakorlatában értelmezte –, amelyek a nemzeti bírák számára lehetővé teszik többek között azt, hogy felülvizsgálják a bírói kinevezési eljárások jogszerűségét. A gyakorlatban ez azt jelentené, hogy a lengyel bíróságokat arra köteleznék, hogy ne alkalmazzák az uniós jogot, és ne tartsák tiszteletben az uniós jog elsőbbségéből eredő kötelezettségeket.

A Bizottság 2023. február 15-én³ kötelezettségszegés megállapítása iránti keresetet nyújtott be Lengyelország ellen a Bírósághoz, amelyben három kifogást hozott fel.

Először is, a Bizottság szerint a fent említett két ítélet az uniós jog által szabályozott területeken megkérdőjelezi a hatékony bírói jogvédelmet. Másodszor, ezek az ítéletek sértik az uniós jog elsőbbségének, autonómiájának, tényleges érvényesülésének és egységes alkalmazásának elvét, valamint a Bíróság ítéleteinek kötelező erejét. Harmadszor, a Bizottság azokat a szabálytalanságokat kifogásolja, amelyek a lengyel alkotmánybíróság három bírájának⁴ és elnökének kinevezése során merültek fel⁵, és amelyek következtében az alkotmánybíróság már nem felel meg az uniós jog értelmében vett független és pártatlan, törvény által megelőzően létrehozott bíróság követelményeinek.

A mai napon ismertetett indítványában **Dean Spielmann főtanácsnok annak megállapítását javasolja a Bíróságnak, hogy Lengyelország nem teljesítette az uniós jogból eredő kötelezettségeit.**

A főtanácsnok álláspontja szerint **a vitatott ítéletek alapvetően eltérnek a Bíróságnak a hatékony bírói jogvédelem biztosítására vonatkozó ítélkezési gyakorlatától.**⁶ Különösen, ezek az ítéletek megtagadják az uniós joggal ellentétes nemzeti rendelkezések – köztük egyes alkotmányos rendelkezések – alkalmazásának mellőzését. Elutasítják továbbá a bírói kinevezések bírósági felülvizsgálatát, holott az elengedhetetlen a bíróságok függetlenségének és pártatlanságának biztosításához, amint azt az uniós jog megköveteli.

Nem kétséges, hogy ezen ítéletekkel a lengyel alkotmánybíróság **frontális támadást** indított az **uniós jogrend alapvető elvei és a Bíróság ítéleteinek tekintélye ellen.** Ezek megsértése semmi esetre sem igazolható a nemzeti jog rendelkezéseivel, ideértve az alkotmányos jellegű rendelkezéseket is. Hasonlóképpen, a tagállam alkotmányos identitására hivatkozás sem kérdőjelezheti meg az uniós jog alapvető elveit.

Egyrészt ugyanis a nemzeti identásra vonatkozó, az EUSZ 4. cikk (2) bekezdésében előírt kikötés rendszertani értelmezéséből és alkalmazásából nem következik, hogy a Bíróság azt olyan tényezőnek tekintené, amely korlátozhatja az elsőbbség érinthetetlen elvét. Másrészt, az EUSZ 4. cikk (2) bekezdése nem tekinthető az EUSZ 2. cikkel és az abban foglalt alapvető értékekkel ellentétesnek. E tekintetben a főtanácsnok hangsúlyozza, hogy **mindenesetre a Bíróság feladata, hogy az uniós jog és valamely tagállam alkotmányos identitása közötti összeütközés esetén végső döntést hozzon.**

A lengyel alkotmánybíróság összetételét illetően Spielmann főtanácsnok emlékeztet arra, hogy e kérdés a független és pártatlan, törvény által megelőzően létrehozott bíróság alapvető követelményének körébe tartozik. Valamely bíróság tagjait ugyanis oly módon kell kinevezni, hogy az minden jogos kétséget kizárjon a bíróság külső tényezők általi befolyásolhatatlanságát, valamint az ütköző érdekek vonatkozásában fennálló semlegességét illetően. Ez a követelmény a szóban forgó bíróságra is vonatkozik, mivel előfordulhat, hogy az uniós jog alkalmazásával és értelmezésével kapcsolatos kérdésekről kell határoznia.

A Bizottság által előadott⁷ és a lengyel kormány által is elismert⁸ tényekre támaszkodva **a főtanácsnok úgy véli, hogy a lengyel alkotmánybíróság három bírójának 2015 decemberében, valamint az elnökének 2016 decemberében történő kinevezését több olyan szabálytalanság jellemezte, amelyek nyilvánvalónak és súlyosnak minősíthetők.** Ezért a lengyel alkotmánybíróság az uniós jog értelmében nem tekinthető törvény által létrehozott, független és pártatlan bíróságnak.

EMLÉKEZTETŐ: A főtanácsnok indítványa nem köti a Bíróságot. A főtanácsnok feladata, hogy teljesen pártatlanul és függetlenül eljárva a rábízott ügy jogi megoldására vonatkozó javaslatot terjesszen a Bíróság elé. A Bíróság bírái most kezdik meg a tanácskozást a jelen ügyben. Az ítéletet későbbi időpontban hozzák meg.

EMLÉKEZTETŐ: Az uniós jogból eredő kötelezettségeit nem teljesítő tagállam ellen irányuló kötelezettségszegési eljárást a Bizottság vagy más tagállam indíthatja meg. Ha a Bíróság megállapítja a kötelezettségszegést, az érintett tagállamnak a lehető leghamarabb teljesítenie kell az ítéletben foglaltakat.

Amennyiben a Bizottság úgy ítéli meg, hogy a tagállam nem teljesítette az ítéletben foglaltakat, újabb, pénzügyi szankciók kiszabására irányuló keresetet indíthat. Mindazonáltal, amennyiben a tagállam nem tett eleget a valamely irányelv átültetésére elfogadott intézkedései Bizottságnak történő bejelentésére vonatkozó kötelezettségének, a Bíróság a Bizottság indítványa alapján már az első ítéletben szankciókat alkalmazhat.

A sajtó részére készített nem hivatalos kiadvány, amely nem köti a Bíróságot.

Az ismertetés napján az indítvány [teljes szövege](#) megtalálható a CURIA honlapon.

Sajtófelelős: Szabó Mónika ☎ (+352) 4303 3047

A főtanácsnoki indítvány ismertetésekor készített képfelvételek elérhetők: „[Europe by Satellite](#)” ☎ (+32) 2 2964106

¹ A Bíróság 2020. április 8-i Bizottság kontra Lengyelország (A bírákra vonatkozó fegyelmi felelősségi rendszer) végzése ([C-791/19 R](#), lásd a [47/20](#). sz. sajtóközleményt is) arra kötelezte Lengyelországot, hogy haladéktalanul függessze fel a legfelsőbb bíróság fegyelmi tanácsának hatáskörére vonatkozó nemzeti rendelkezések alkalmazását. Ezen intézkedés célja az uniós jog teljes körű érvényesülésének biztosítása és a lengyel bíróságok függetlenségének megőrzése volt, tekintettel arra, hogy megkérdőjelezték a fegyelmi tanács mint a legfelsőbb bíróság és a rendes bíróságok bíráit érintő fegyelmi ügyek elbírálására hatáskörrel rendelkező bíróság jogállását.

² Többek között az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdését.

³ Lásd a Bizottság [sajtóközleményét](#).

⁴ 2015 decemberében a Szejm nyolcadik parlamenti ciklusa megválasztott három személyt olyan bírák helyettesítésére, akiknek a megbízatása lejárt, miközben a hetedik parlamenti ciklus során, 2015 októberében már megválasztottak három másik bírót ugyanezen tisztségek betöltésére. A lengyel alkotmánybíróság a 2015. december 3-i és 9-i ítéleteiben megállapította, hogy a három bírónak a nyolcadik parlamenti ciklusban történő megválasztása ellentétes az alkotmánnyal. Márpedig a 2015 decemberében megválasztott három személy esküt tett Lengyelország elnöke előtt, és engedélyt kapott az ítélkezésre, míg a 2015 októberében megválasztott bírák nem tudtak hivatalba lépni.

⁵ Az ezen álláshelyre pályázók kiválasztása céljából összehívott teljes ülésen nem vett részt az alkotmánybíróság valamennyi bírója (közülük egy hiányzott). A jelen lévő tizennégy bíró közül nyolc megtagadta a szavazásban való részvételt, és kérte a szavazás elhalasztását annak érdekében, hogy azon a tizenötödik bíró is jelen lehessen. Az elnöki tisztségre pályázó jelöltet, akit Lengyelország elnöke később ki is nevezett, öt szavazattal választották meg, köztük azon három bíró szavazatával, akiknek a kinevezése már vita tárgyát képezte.

⁶ A Bíróság 2021. március 2-i A. B. és társai (A legfelsőbb bíróság bíráinak kinevezése – Jogorvoslat) ítélete ([C-824/18](#), lásd a [31/21](#). sz. sajtóközleményt is) és 2021. október 6-i W. Ž. (A legfelsőbb bíróság rendkívüli felülvizsgálati és közjogi tanácsa – Kinevezés) ítélete ([C-487/19](#), lásd a [173/21](#). sz. sajtóközleményt is).

⁷ Lásd a 4. és 5. lábjegyzetet.

⁸ Az eljárás során Lengyelország először vitatta a Bizottság álláspontját. Ugyanakkor 2024 januárjában e tagállam teljes mértékben elismerte a vele szemben kifogásolt kötelezettségszegéseket.